

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes számokra 4 fillér.MEGJELENIK HETENKENT EGYSZER:
szombaton és egyes rendkívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:

Városi közelektár (városház,
földszint 7. sz. loc. keldőkör
a kéziratok.)

KIADÓVYATAL:

Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDESI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** Felelős szerkesztő: **KONCZ AKOS.**

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Az Igazság győzedelme.

Tizenkilenc századdal ezelőtt a távol keleten egy Istenember született. Nem királyi palota bitora közt látott napvilágot, hanem járszobolböcsőben nyílt ajka első mosolyra. — Majd felnövekedvén, csodálatos igazságokra kezdte tanítani az embereket, kik részint hívő lélekkel, részint hitetlen szívvél hallgatták őt. Új tant hirdetett, a szeretet tanát, mely az ő korában elszállt az emberek lelkéből. Szeretetet és lemondást kívánt s tanításának meggyőző erőlt adott azon kijelentésével: *Ki fed meg engem a búnról? Tanítását, szent életét csodák kísérték s bár eszméit nem tudták felfogni, lángeszének hatalma, szívének jósága és angyali türelme hívőket szerzett neki és eszméinek.*

Az Igazság azonban akkor sem tetszett' milliiónknak. Összeesküdtek tehát, hogy eloltják a világot. Keresztre szegték az Igazságot. A világ megváltója elhervadt a kereszten, de eszméi már akkor szétváltak. Az Istenben meghalt az ember, de főnségs tanai az emberiség közkincsévé lettek. Ezen eszmék behatása folytán átalakult a világ s megfodott az emberiség. A szeretet betöltötte a szíveket, a pogány oltárokat leomlottak, az ősi áldozatok füstjét elragadta az új kor szelleme; az új, magasztos, eddig ismeretlen nézetek gyökeret vertek az emberek lelkében, a sötétség a keresztényiség napjának följöttével oszladozni kezdett, a lelkek felszabadultak az őket eddig fogvatartott babonás nézetek alól, az emberiség méltóságának öntudatára jutott és a szeretet trónt emelt az emberek szívében.

A Mester meghalt a kereszten. Jutalma, mert jó volt, a halál, a kereszt kínos halála lett. Beteljesedett! Mintha csak azt mondta volna: *elegend élttem, mert eszmém termékeny talajba hullottak. Atyám akaratát teljesítettem. Új világot gyújtottam az emberek lelkében s most igazságomat halálommal pecsételtem meg. Megváltottam az emberiséget, szabad most már lelke, melylyel eget vagy poklot szerezhet, régi adósságát lefizettem s Atyám onnan a magas mennyekből megbocsát érdemeit a megvétdett emberek!*

És azóta, hogy te Megváltónk elvérzettél a kereszten, hányszor, de hányszor feszítették meg az Igazságot. — Megfeszítették, mint Téged, de nem tudták soha megölni, mint ahogy nem ölték meg Tégedet. Mert az Igazság olyan erős, mint a Te istenleked, nem halhat meg soha. El lehet némitani egy időre, de elhallgattatni végleg nem lehet soha. Kötör az a sírok mélyéből is, mint ahogy a Te lelked igazsága kibontotta harmadnapra sziklasírját. Gunyolhatja a világ az igazság látszólagos bukását épp úgy, mint ahogy a véredet szomszajó tömeg Téged gunyolt a keresztfán. Tagadhatják milliók az igazságot, mint ahogy megtagadták és tagadják sokan most is Istenségedet, de az Igazság azért örökké ragyog, mint a Te istenleked odafönn.

A keresztényiség eme legnagyobb ünnepe né vegyüljön több keresésű irásunkba. Elméledünk inkább arról a mélységes szeretetről, mely önmagát adta értünk áldozatul. Ezen szeretet melegsége alatt lágyuljon meg szívünk s fogadjuk be az igazságot és ez igazgassa szívünket minden eselekedeteinkben. Ebbé az igazság által megszántott, a szeretet verőfénye alatt megújodott szívbe vessük be a keresztényen erények magvait. Legyünk nemesek érzésben és gondolkozásban. Legyen a szívünk könyörületes a szegények iránt, jóságos a szenvedőkhöz, igazságos embertársaink iránt. — Csakis így leszünk hű, igaz tanítványai az istenembernek, kinek halálát, melyet tengernyi szenvedések előztek meg — megsíratjuk.

És Te istenember, ki eszméid vértanuja lettél, taníts meg bennünket szeretetre és igazságra. E két erény legyen szövétékünk és dicsőségünk az élet zivataros küzdelmeiben. Szent sírodnak kölapjára borulva, szoltárunk éneke hozzád száll kérve Téged istenember:

Buzdítsd fel Uram lelkemet,
Hogy dicső fejedelmet,
Kül mig a mérték be nem tellt,
Sok szenvedés felszentelt:

Kisérjem a Golgotára,
Hol igazságod oltára,
De a körül kegyelmednek
Jó illatai terjedjenek.

Koncz Akos.

A szabályrendeletek összegyűjtése és kinyomtatása.

Debrecen sz. kir. város közönsége régen érzi hiányát annak, hogy érvényben levő szabályrendeletei nincsenek összegyűjtve. A városi Tanács ezen hiányon segíteni óhajtván, megbízza *Varga Károly és Koncz Akos* th. tanácsnokokat az érvényben levő szabályrendeletek összegyűjtésével. A gyűjtés munkája elkészült. Az érvényben levő szabályrendeletek címét alább közöljük, kérve az érdeklődőket, hogy amennyiben tudomásuk volna még egyéb, a gyűjteményben nem található szabályrendeletéről, vagy szabályzatról, sziveskedjenek azokat lapunk szerkesztőségénél tudomásra adni. A szabályrendeletek a közeli napokban a nyomdába kerülnek és így városunk közönsége nemcsak a egy kötetben szeresheti meg olcsó pénzen a város összes szabályrendeleteit és szabályzatait.

A gyűjteményben a következő szabályrendeletek lesznek felvéve:

1. Szabályrendelet a száraz- és szélmalok körül való közbiztonsági eljárásra vonatkozólag. (2999—1881. bkgy.)

2. Szabályrendelet a házaló kereskedésnek Debrecen sz. kir. város területén való megtiltás tárgyában. (194—1882. bkgy.)

3. Szabályrendelet a korcsmai hitel tárgyában. (79—1883. bkgy.)

4. Szabályrendelet a magánhirdetések tárgyában. (180—1883. bkgy.)

5. Lakbérleti szabályzat. (166—1885. bkgy.)

6. Helyhatósági szabályrendelet a szibáruskodásról. (26—1885. bkgy.)

7. Helyhatósági szabályrendelet a foglalkozást közvetítő és cseleedszerző intézetekről. (26—1885. bkgy.)

8. Helyhatósági szabályrendelet a kéményseprő iparról. (26—1885. bkgy.)

9. Helyhatósági szabályrendelet a hordár vagy bérszolga iparról (új).

10. Szabályrendelet a közmű vasútra vonatkozólag. (8—1886. bkgy.)

11. Közegészségi és köztisztasági szabályrendelet. (56—1887. bkgy.)

12. Szabályrendelet a bordélyügyről. (118—1887. bkgy.)

13. Szabályrendelet Debrecen sz. kir. város törvényhatóságának betegségben vagy szellemi fogyatkozásában szenvedő és munkaképességét egy év alatt vissza nem nyert tisztviselőivel, segéd- és kezelő személyzete tagjaival szemben követendő eljárás szabályozása tárgyában. (178—1887. bkgy.)

14. Szabályrendelet Debrecen sz. kir. város törvényhatóságának az 1877. XX. t. c. és a belügyminiszterium 47/046—1877. az. alatt költ közzétele folytán a gyámoltak és gondnokoltak pénzei és pénzértékei elhelyezéséről. (20—1888. bkgy.)

15. Szabályrendelet a testiépesség és közbiztonság, közrend és csend, közszemérem, továbbá a tulajdon ellen való rendőri kihágás tárgyában. (157—1888. bkgy.)

16. Helyhatósági tüzrendészeti és tűzoltási szabályrendelet. (33—1889. bkgy.)

17. Debrecen sz. kir. város rendőrkapitánysági tisztviselői, segéd- és kezelőszemélyzete, valamint rendőrlégénysége által viselendő egyenruha és rangjelzése megállapítására vonatkozó szabályzat. (202—1890. bkgy.)

18. Szabályzat a fejszékbenek tőgyének mesterséges nagyobbitása tilalmáról. (201—1890. bkgy.)

19. Helyhatósági szabályrendelet a járványos betegségek ellen teendő övintézkedések tárgyában. (4—1890. bkgy.)

20. Szabályrendelet a sertészhizaló telepek engedélyezéséről és a város közelében levő sertészhizalók átalakításáról. (4—1890. bkgy.)

21. Szabályrendelet a Debrecen sz. kir. városban telepítés és a községi kötelekbe felvétel és az ezért követelhető díjak megállapítás tárgyában. (34—1891. bkgy.)

22. Helyhatósági szabályrendelet a bérkocsai iparról. (164—1891.)

23. Szabályrendelet a kocsisz és lovaglás tárgyában. (182—1891. bkgy.)

24. Szabályrendelet az éneklő madaraknak vadászaton kívül megóvása tárgyában. (38—1902. bkgy.)

25. Szabályrendelet a rendőri bejelentési intézménynek Debrecen sz. kir. város területén életbeléptetéséről. (117—1891. bkgy.)

26. Az építőanyagok méreteit megállapító rendszabályok Debrecen sz. kir. város területére. (170—1893. bkgy.)

27. Szabályrendelet a szőlőragya ellen való védekezésről. (92—1903. bkgy.)

28. Szabályrendelet a Debrecen városi kösvághid használatáról, továbbá a husvágásról és husméréséről. (31—1894. bkgy.)

29. Szabad királyi Debrecen város rendőrségének szolgálati szabályzata. (6170—1894. tan. sz. függelékbe jön.)

30. Szolgálati utasítás a kórházi biztosok részére. (3555—1894. tan. sz. függelékbe jön.)

31. Órégi szolgálati utasítás sz. kir. Debrecen város rendőrsége részére. (Ad. 6170—1894. tan. sz. függelékbe jön.)

32. Szabályrendelet a szegényügy rendezéséről. (143—1893. bkgy.)

33. Szabályrendelet a gyalogjáróknak rongalástól megóvása tárgyában. (72—1894. bkgy.)

34. Helyhatósági szabályrendelet a színházak tűzbiztonsága tárgyában. (192—1894. bkgy.)

35. Nyugdíjszabályzat. (287—1896. bkgy.)

36. Helyhatósági szabályrendeletek a fogadó, szállásadás, vendéglő, kávéház és kávémézés iparról. (44—1895. bkgy.)

37. Szabályrendelet a városi egységes horlogyaszítási illeték tárgyában. (26—1896. bkgy.)

38. Szabályrendeletek a korcsmákról, sörházakról és pálinkaméréséről. (46—1897.)

39. Szabályzat a vidéki hus behozatala, valamint annak és a helybeli nem iparosok által vágott állatok husának elárúsítására vonatkozólag. (26—1897. bkgy.)

40. Szabályrendelet a félúrra menetjegy váltásra jogosító arcképes évi igazolványnak a hivatásos kiküldetések alkalmával való kötelező használata tárgyában. (46—1897. bkgy.)

41. Szabályrendelet a nyilvános vigalmak, mulatságok, előadások rendezése tárgyában. (110—1897. bkgy.)

42. Szabályrendelet az obtársról, valamint az ebűh kifejlődésének és tovább terjedésének lehető megállítására tárgyában. (125—1898. bkgy.)

43. Debrecen sz. kir. város borellenőrző bizottságának szervezeti szabályzata és ügyrendje. (19—1898. bkgy. függelékbe jön.)

44. Építési rendszabályok és ezek kiegészítése. (285—1897. bkgy.)

45. Szabályrendelet Debrecen sz. k. város szabályzandó területe határainak megállapításáról. (160—1897. bkgy.)

46. Szabályrendelet Debrecen sz. kir. város szépítési és kisajátítási alap létesítése és kezelése tárgyában. (121—1898. bkgy.)

47. Szabályrendelet Debrecen sz. kir. város határában a tulajdonos személyében bekövetkezett változás alá esett ingatlanok telexkönyvi átíratásáért fizetendő városi átírási díj tárgyában. (120—1898. bkgy.)

48. Szabályrendelet Debrecen sz. kir. város tereinek és utcáinak újra elnevezése, valamint az új házszámok tárgyában. (243—1898. bkgy.)

49. Helyhatósági szabályrendelet az éjjeli szállás adásról. (56—1899. bkgy.)

50. Szabályrendelet a város területén fogyasztott bor- és égetett szeszesitalok után fizetendő városi bor, illetve szeszfogyasztási adópótlék kivetése, beszedése, ellenőrzése és kezelése tárgyában. (74—1899.)

51. Szabályrendelet Debrecen sz. kir. város határához tartozó földbirtokok határainak jelzése tárgyában. (259—1899. bkgy.)

52. Szabályrendelet Debrecen sz. kir. város vagyonleltári egybeállításának és nyilvántartásáról követendő eljárásról. (200—1903. bkgy.)

53. Szabályrendelet a vásárok és nyílt piacok tartása tárgyában. (313—1903. bkgy.)

54. Debrecen sz. kir. város világitási vállalatának üzleti szabályzata. (140—1902. bkgy. függeléke jön.)

55. Utasítás a kórház alkalmazottainak teendőire, a házfegyelem és rendőrségre, a haláleseteknél való eljárásra és a betegek házrendjére vonatkozólag. (60—1906. bkgy. függeléke jön.)

56. Debrecen sz. kir. város szervezeti szabályzata. (Jelenleg tárgyalás alatt van.)

Az elhagyott gyermekekért.

Maroknyi nemzet a magyar. Kevesen vagyunk... Vízgyáznak kell minden egyes életre aggodó gondnal, féltő szeretettel... Nemzetünk nagy és szent érdeke sürgetőleg int e téren az embermentő munkára és aki e nemes eszme érdekében dolgozik, az nagy szolgálatot tesz az emberiségnek.

Első sorban a gyermekeket kell megmentenünk a lelki és testi állástól. Erre törekszik az Országos Gyermekvédő Liga, mely a fővárosban és a vidéken, így nálunk is gyermeknapot rendez április hó 2-án és 3-án.

Hogy mi az a gyermeknap, amelynek eszméjét olyan nagy szeretettel karolják fel mindenfelé, már tavaly módjában volt megtanulni a mi publikumunknak is. Tudjuk, hogy ez a nap a szegény, elhagyatot gyermekeké, az ő védelmezésük, telkarolásuk nemzeti szempontból is oly nagy fontosságu célját szolgálják az utcákon felállított urnákban egybegyűlt adományok a hazafias és humanos érzésű kereskedők meg iparosok azzapi bevételeik arányában történő hozzájárulása, valamint a különböző ünnepélyek jövedelme. Hamar megértettük a gyermeknap magasatos ideájának nagy horderejét s így történt, hogy míg tavaly a fővárosban kívül csak néhány vidéki város áldozott a gyermekvédelem oltárára, az idén az egész ország összefog s maga a belligyminiszter, Andrássy Gyula gróf adott instrukciókat a főispánoknak, hogy vármegyénként és városokként a legnagyobb melegséggel karolják fel a gyermeknap ügyét

Az ily módon máris megjósolható nagy siker egyik

ujabb diadala lesz az Országos Gyermekvédő Ligának, amely alig egy esztendő működése alatt ilyen nagy mértékben tudta oldalára hódítani az egész ország társadalmát.

Amikor ezt konstatáljuk, a liga feladatairól és működéséről is adunk egy kis ismertetést a következőkben:

A gyermekvédelem Magyarországon tulajdonképpen két része oszlik: államira és társadalomra. Az állam minden elhagyottnak nyilvántított gyermeket közzétartásba vesz, hét éves koráig saját költségére, 7 éven felül 15 éves koráig a gyermek illetőségi községének terhére. Ha kiderül, hogy a gyermek külföldi illetőségű, ami nem is igen ritkán csak évek mulva történik meg, akkor a gyermeket külföldi illetőségű helyére szállítják. Gyakran megesik, hogy az állam 5—6 éves gyermeket, aki már tiszta magyarrá vált, nem is beszél más nyelvet, kénytelen ily módon külföldre küldeni s így a magyarság elveszt egy már magyar gyermeket. A 18 állami menhelyből évenként körülbelül 300—400 külföldi illetőségű gyermeket szállítottak eddig külföldre.

Akinek érző szíve van, akik a kisdetek testi és lelki fejlődésében igazi örömet lel, elszomorodik azon az érzéketlenségen és lelki brutáltságon, amely a gyermekvédelmi kérdések nemzetközi szabályozása híjján a kis gyermekeket a szerető gondozó karjai közül kiragadja és elviszi a megszkot környezetből idegen országba, idegen földre, idegen nyelvet beszélő és a gagyogó kis lényt meg sem értő emberek közé.

Ma már ez a visszasság nálunk megszűnt, mert az Országos Gyermekvédő-Liga minden ilyen idegen illetőségű gyermeket kivétel nélkül gondozásba vesz és fölneveli hasznos magyar polgárrá. A 18 állami menhely naponként átutal a Ligának ilyen gyermekeket és még nem volt rá esze, hogy egyet is visszautasítottak volna.

Ortási szerepe jut a Ligának a züllött gyermekek megmentése körül. A magyar büntető törvény szerint kiskorúak, ha bűnbe esnek, javítóintézetbe utalándók. Hat ilyen javítóintézet van az országban. Ezekben mintegy 1000 kis bűnös van elhelyezve, míg a többi 17.000 szabadon jár, mert nem lehet őket elhelyezni. Az ilyen bűnbe esett, züllött gyermek tehát garázdálkodhat tovább, még jobban belesülyd az erköletelenség posványába és az állam jóformán összetett kezekkel kénytelen nézni mindezt, míg aztán a bűnös nagykoru lesz és fogházba kerül. Az országos Gyermekvédő Liga ezen a bajon is segíteni iparkodik. Rákoskeresztúron és Szegeden szigorú felügyelettel ellátott internátusokat létesített, melyeket a közel jövőben már átadnak rendeltetésüknek (a rákoskeresztúrit már április 15-én). A rendőrség az összes züllött gyermekeket ide fogja beutalni, ahol őket munkára nevelik!

A tuberkulózis ellen is felvette a Liga a küzdelmet, még pedig a legmodernebb formában. Ahol ugyanis a gyermekek annak a veszélynek vannak kitéve, hogy a környezetben levő beteg (anya, apa, vagy testvér) inficiálja őket, ott a Liga olyképpen lép közbe, hogy a gyermeket az inficiálótól kiragadja és egészséges vidéken gondos nevelőszülőkre bízta őket a Liga költségén. Többszázra megy az ilyen kihelyezett gyermekek száma. A budapesti szűkségalakások nyomozott lakóinak a Liga valóságos nevelője. Akinek bármiféle baja van, mindenki a Ligához fordul. Munkabíró szülők, kiknek több gyermekük van, hogy ezeket eltarthassák, segítyben és támogatásban részesülnek. Az apának munkát, vagy hivatalt szerez, az anya varrógépet, vagy gyümölcsárúsító kocsit kap, avagy más egyéb foglalatosságot, amivel el tudja tartani gyermekeit.

A gyermeknap күszöbén bizonyára elég ennyi a társadalmi és nemzeti szempontból egyaránt fontos egyesület eddigi működéséről. Most már rajtunk — a közönségen áll, hogy ez a működés a jövőben még kiterjedtebb legyen.

Reméljük, hogy városunk minden nemesét lelkesedni tudó közönsége felhasználja a két gyermeknapot, hogy vállálással és adakozásával a nagy célt előmozdítsa annál is inkább mert a gyermekeket védeni annyit tesz, mint nemzetünket erősíteni, az erősítés munkájára pedig sohasem volt nagyobb szükség, mint mostanság.

A r. t. városok küldöttsége a belügyminiszternél.

A rendezett tanács városok polgármesterei a mult év őszén országos kongressusra gyűltek össze Budapesten, amelyen megalkították a rendezett tanács városi polgármesterek országos egyesületét és végrehajtó bizottságot küldöttek ki az alapszabályok kidolgozására, valamint a városok sérelmeinek és panaszainak memorandumba való foglalására. A nagygyűlés végrehajtó bizottsága a héten ülést tartott az új városokban, amelyen résztvettek: Szentpáli István dr., Folgens Kornél, Vimmer Ferenc, Kludik Gyula, Zádor János dr., Franciscy Lajos dr., Várhidy Lajos, Wagner Sándor dr. kir. tanácsos, Szerelmehegyi Károly dr., Mátéffy Ferenc dr., Gödry Ferenc, Csesznár Gyula kir. tanácsos polgármesterek és Osváth Andor nagygyűlési jegyző.

A végrehajtó-bizottság tagjai az ülés után felkeresték Andrásy Gyula gróf belügyminisztert a belügyminiszteriumban, akinél Szentpáli István dr. átnyújtotta a memorandumot, valamint a rendezett tanács városi polgármesterek országos egyesületének alapszabályait és kérte a miniszter jóakaró pártfogását. Hangsúlyozta, hogy a városok, mint az ország kulturális és gazdasági életének első tényezői, első sorban érdemelenk támogatást a kormány részéről és különösen kiemelte az önálló városi törvényalkotásukat, mint sürgős szükségletet.

Andrásy Gyula gróf belügyminiszter szívesen fogadta a küldöttséget és biztosította arról, hogy a városok érdekeit mindig szívesen viseli. A memorandumban felhozott sérelmek orvoslása csak pénz és idő kérdése, de az ő részéről nem fog hiányozni a jóakarát és sérelmek szánálása tekintetében, amelyeket komoly megfontolás tárgyává fog tenni.

A küldöttség lelkesen megeléjénzte a miniszter választát, aki hosszabb ideig elbeszélgetett a polgármesterekkel és étkén érdeklődött az egyes városok helyzete iránt.

A küldöttség ezután Hadik János gróf államtitkárnál és Némethy Károly dr. min. tanácsosnál tisztelettel, akik szintén jóakaratról biztosították a polgármestereket.

Az új munkásbiztosítási törvény ismertetése orvosi nézőpontból a jövő hóban tartandó orvosi értekezletre.

(Előadói tervezet.)

A munkás betegsegélyző és baleset biztosító törvény új helyzetet teremt, hatályon kívül helyezve az 1891. évi XIV. t.-cikket, megszünteti az összes annak alapján létesített pénztárakat, melyek oly végrehatással voltak orvosi gyakorlatunkra és vele megélhetésünkre. Hogy mik voltak ama törvény hiányai, azt most itt mind felsorolni hosszadalmas volna, de káros hatásaival foglalkoznom kell, hogy az új törvény által teremtett új helyzetet esetelhessem.

Amaz, alapjánam nem rossz törvényt inkább helytelen alkalmazása, hibás végrehajtása tette károsát.

Választott, fix fizetésű orvosaival valóóság átková lett az ama szép és nemes eszmének, melynek szövegére rendeltetett.

Megfogalmazott és felburjánzott talajban a gaz és mi csaknem tehetetlenül vergődött a fertőben, melyet az a humanizmus legszentebb berkeiben, a betegsegélyezés terén teremtett.

Hogy nem túlszoktat ezavaim, mi sem igazolja jobban, mint hogy az annak alapján létesített pénztárak és beteg-

segélyző egyletekkel az érdekeltek közül senki megelégedve nem volt, nem is lehetett.

Nem a biztosított munkás, a tag, ki mindhangosabban panaszolta, hogy keserves keresetéből elvont fillérein mit sem kap.

Nem az orvos, aki alalmazásának is szegény díjazással (alig 1 kor. egy évre 1 tagtól) teteslet-lekelt őt munkára kényszerített az adott helyzetben és még sok helyt tudatlan stréber vezetőség inzultusait is kénytelen volt tűrni ez alalmazna kenyéret.

Mindezek dacára nem volt rózsás még sem a pénztárak anyagi helyzete, mert csaknem kivétel nélkül valamennyi nyomasztó deficitell küzdöttek.

Nem kerülhetne el mindez az irányító körök figyelmét. Panaszaink fent meghallgatást találtak.

Igy történt, hogy Saterényi államtitkár urnak ama törvényt módosító javaslata elejtetvén, teljes új törvény alkotása lett elhatározva.

Ugyancsak ő, mint államtitkár és alapos ismerője a szaknak nagyvívű zezére és főnöke irányelvei szerint átdolgozva és kibővítve önálló törvényként terjesztette be és fogadtatta el tervezetét.

Ez a most előttünk fekvő törvény, t. kartársaim, igen helyesen — tabula rasát — csinál, megszüntetve minden eddigi kötelező b.-s pénztárt és kiterjesztve a biztosítási kötelezettséget a megengedhető legszélsőbb határokig, egységes országos szervezettel létesít.

Ezzel a törvénnyel a biztosítottak száma egyelőre mintegy 25—30% -al szaporodik; de amaz utasítás fogantatásával, mivel a földmivelési miniszter látta el a képviselőház, még ez év folyamán a házi és mezőgazdasági célszék is bevonatván: a tagok száma legalább is meg fog kétszereződni.

Hogy pedig ez mit jelent, t. kartársaim, csak egy fogják megérteni, ha következő számadataimat figyelembe veszik.

A debreceni kerületben eddig a b.-s. pénztárak és egyesületek mintegy 9000 tagot számláltak, kiktől átlag 150,000 korona tolyt be évi tagsági díj fejében. Ez összegből az adminisztráció, mert elszórtaan kezeltek, mintegy 35,000 koronát emésztett fel, az orvosoknak a 9000 tag gyógykezelésére pedig alig jutott 15,000 korona.

Az új törvény alapján egységesen szervezett debreceni kerületi pénztárnak lesz mimimó calento 12,000 tagja, melyből 4% -ny járulékkal legminimálisabb számítás mellett is, a legkisebb munkabért 2 kor.-t véve alapul, ami 300 munka napon 600 kor. után évi 24 korona tagdíjat jelent, legalább 288,000 kor. fog befolyjni.

Ha igaz az a! pedig úgy kell lenni és plauzibilis is, hogy csak az eddigi szétforgácsolt adminisztráció emésztette fel oly nagy százalékát a bevételeknek, bizavást feltehető, hogy az új törvény által felemelt taglétszámának egységes adminisztrációja sem fog többé, sőt inkább kevesebbe kerülni a 35,000 koronánál.

A tenmarad 250—260 ezer koronából kell, hogy az orvosok tisztességese díjazására jusson — minden legeszkélyebb megszoritása nélkül a betegsegélyeknek és leg-humánusabban kiutalása mellett a gyógyeszközök és gyógy-szereknek.

Az új munkás b.-s. és balesetbiztosító törvény, t. kartársaim, a pénztári tagok orvosi ellátását jobb expediens hiányában nyílt kérdésnek hagyta, — azt kölcsönös meg-állapodás tárgyává tette, — az orvosi kar és az autonóm kerületi pénztár között.

A törvény 134. §. u. i. ekként intézkedik: „a kerületi munkás biztosító pénztárak és az orvosok közötti viszony szabad megegyezés tárgya”.

„Abban, hogy a pénztár a biztosított tagok kezelését orvosok fix alkalmazásával, kijelölésével. vagy szabad orvos választással teljesít-e az országos munkás b.-s. és b.-b. pénztár igazgatóságának hozzájárulása és az állami munkás biztosítási hivatal jóváhagyása mellett a pénztár közigyűlése határoz.

Vagyis a törvény nem oktrojál az orvos kérdésben semmi rendszert a pénztárra, hanem annak eldöntését a pénztár autonóm jogkörébe utalja.

Ez ha nem is teljesen kielégítő, de az adott viszonyok között, bigyienek nekem, egyedül kivihető módja volt a kérdés megoldásának! mert ahány, annyi a külön helyi és egyéni érdek, úgy, hogy csaknem képtelenség az egységes orozás rendezés.

Magamnak is volt alkalom hallani és kénytelen voltam az érvek sulya alatt meghajolni; mert még a karunk kivánságival sem tudtak a döntő körök minden igyekezetük mellett sem tisztába jönni, nem hogy még az egységes rendezésre tudtak volna expedienst találni.

„Hiszen ahány orvos, annyi vélemény, annyi kivánság, — ki tudna azon eligazodni, ki tudna mindennek eleget tenni“.

„Beláthatják, hogy hűen az ily szociális törvényi szelleméhez sine curákat nem teremthetik; de a bécsület munkát a szellemet is teljes mértékben honorálni kívánom“.

Ezek voltak-e tárgyan Kossuth végzavai.

És most, uraim, e két körülmény: a tabula rása és a pénztár orvosok nyílt kérdése, ha nem is a helyzet uraiva, de jövendő sorsunk szabad intézőivé tett benünket ismét egyszert.

Rajtunk a sor ugy intézkedni, amint jónak látjuk.

Oda hatni, hogy évtizedes panaszaink orvoslást találjanak. Ugy szerződni, hogy társadagsos munkánk kellő méltánylást találjon megfelelő díjazásban; etikai érzésünk és szaktudatunk pedig a szellemi vezetésben.

Ez utóbbit van hivatva szolgálni a törvény 107. §-a és 125. §-a, mely állandó orvosi tanács létesítését rendeli el minden kerületben, hogy meneküljön a — primus inter pares — e téren igen káros rendszé étől.

Soha jobbkor, éppen a 12-ik órában, mikor az általán helyzet sulya alatt karunk már-már roskadozni kezdett; dett; midőn a gaz annyira elburjánzott e téren, hogy kiüléssel fenyegetett minden valamirevaló tisztas palántott; mikor már hitőkét vesztve a jobbkat kezdettek rezignálni; mikor a gyengébbek, kiknek opat helyett koldustársisnyját juttattott galenus, csaknem elmerültek: most kellett e törvénynek születni, most, mikor tulleltive keserűséggel, eleven szemléletében élünk e szomorú helyzetnek; mert így talán leküzdhetjük hagyományos nemtörődömségünket, separolistikus vágyainkat, öns kabzsi törekvéseinket — tömörülve, egyesülve a nagy, hosszú évekre, vitalis érdekeinkre messze kiható alkura.

Mert azt, t. kartársaim, bármily biztató ígéretek és nyilatkozatokat hallunk is felülről, ki kell mondanom, ha nem tömör falanx-ként lépünk sorompóba igazainkért; ha nem erős lelkű, nagy tudású, tekintélyes kollegáinkat bízuk meg ez alkudozásokkal; úgy elbukunk; úgy ismét, talán évtizedekre rabjává leszünk saját gyengéinknek.

Fel hát a tömörülésre! Ne maradjon el egy sem kartársaink közül, mert akik önszemélye miatt, nem kartársai miatt kell hogy érdekeje ez úgy.

Most pedig végül abban konkludálok, t. kartársaim, hogy előadjam mire nézve kell megállapodnunk.

1. Az elvre nézve, mely szerint a pénztárral egyezsre lépünk.

2. A fizetési minimumra nézve, melyet elérni akarunk.

3. Ki kell választanunk ama bizottságot, melyre a nevünkben való alkudozást bízni akarjuk.

4. Formulálni kell az adandó megbízatást, oda igyekezőn, hogy ezt kivétel nélkül minden városi és megyénkbeli orvos aláírja és magára nézve kötelezőnek elismerje.

Részletes javaslataimat a tárgyalás folyamán minden pontra nézve megteszem; de előre, nehogy prejudikáljak, azt tenni nem vélem oppontumnak. Dr. Burger Péter.

T. Kartársaim!

Válasz uton állunk!

A szeretet törvényét, mert így nevezték el a munkásbiztosítási törvényt, képviselőházi tárgyalása alkalmával, tárgyaljuk szeretettel.

Feledjük a multat, mérlegeljük a jelent és munkálkodjunk jövőnkön.

Feledjük a multnak minden anyagi és erkölcsi kárait; miket egy helytelenül alkalmazott, intencióban félre magyarázott, elemeiben jó törvény alapján karunknak szenvednie kellett: Ez az 1891. évi XIV. t. cikk alább ismert betegsegélyezési törvény volt.

Mérlegeljük az adott kedvező helyzetet, midőn az uy 1907. évi 186. munkás betegsegélyző és baleset biztosító törvény az előbbeni hatályon kívül helyezvén, megszűnteti valamennyi ama alapon létesített betegsegélyző pénztárakat és egyesületeket minden beteges binövésseikkel.

Szóval tabula rátát csinál és az u alapon készül újja-szervezni a munkások betegsegélyezését és baleset ellen való biztosítását.

Dolgozzunk ki olyan tervezetet amaz intézmények orvosi ellátására nézve, mely míg egyrészt a mi jogos érdeinket és méltányos kívánalmainkat kielégíti; ez uy törvényi szelleméhez hűen a munkásság egészségügyi érdekeit is leghatékóbban megvédeni alkalmas lesz.

A szeretet nevében, a béke jegyében kell ma itt tárgyalnunk. Arra kérem mindanyjokat, tegyenek félre minden animozitást, hallgatassák el vélt, vagy tényleges, jogos, vagy csak képzelt sérelmeik fölötti panaszait a multból és munkálkodjunk válvetve jövőnkön. Most, a tízenkettő órában, midőn a gondviselés ismét egyszerű kezéinkbe tette le sorsunk intézését, emberejük meg magunkat, mert aki önmagán nem akar segíteni, azon az Isten sem segíteth.

Legyen a mottóunk az régi jó öreg mondás: concordia res parvae crescut discordia maxime dilabuntur.

Debrecen, 1905 április háva.

Dr. Burger Péter.

A közlegelők javítása.

Darányi földmivélsügyi miniszter a közlegelők közzadagsági hivatásának fokozott jelentőségére való figyelemmel és hogy e területek okos kezelésére utmutatást adjon, mintát dolgozott ki a közlegelők használatának szabályozására és a belügyminiszter hozzájárulásával megküldötte a törvényhatóságoknak. Közlelebről az a célja ennek az intézkedésnek, hogy gyorsítsa a közös legeltetés rendezését. Megindítsa a legelők helyes és kellő kihasználását, a legelőjavítás feladatainak teljesítésére ösztönözze és utatassa a közsegéket és a közbirtokosságokat.

A miniszter fölhitva a törvényhatóságokat, hogy a mintaszabályzatban kifejezésre jutott célok szolgálatában, e séma nyomán a szabályzatoknak mielőbbi meghozására hassanak, de a jövő legeltető idők okvetlenül gondoskodjanak a mintaszabályzat figyelembevételével a legelőrendtartás rendezéséről. A mintául küldött legelőrendtartás föbb rendelkezései a következők: A szabályzat kimondja, hogy a közlegelőt mára, mint legeltetésre használni és részben vagy egészen fölsoztani nem szabad. A közlegelő határjelekkel látandó el, ezeknek a határjeleknek épségéről a községi előjáróság gondoskodik. A közlegelőkn a szabályszerűleg megállapított legeltető díj lefizetése mellett minden községi lakos hajthat ki jóságot. Megállapítandó azonban a legelőre kihajtható jóság száma és ha túlterhels mutatókzik, első sorban a kisgazdák jóságait kell a közlegelőre engedni. Idegen községbeli lakosok csak akkor vehetők föl a legelőre, ha a legelőre fölhajtható jóság a községi lakosok által tartott jóságból nem telik ki. Megállapítandó a legelőszabadtárs ideje és az az idő, míg a legeltetés tart. Megállapítandó területileg az egyes állatnemek legeltető helye és így az uy rendtartás szerint külön a téhén, külön a juh és külön a sertések legeltető helye. Legfontosabb azonban a legelőjavításra irányzott rendelkezés. E szerint a községi előjáróság köteles gondoskodni arról, hogy a közlegelő összes területe az állatok táplálására alkalmas föld legyen begyepesítve. Ha a gyep ritka és kopár, gondoskodni

kell a terület kellő kiméréséről és fűmaggal való bevetéséről. Az ilyen fűmaggal bevetett területet márhat mindaddig tilos hajtani, míg a gyepek ellen meg nem erősödött. Minden összel a közlegelőt az előjárásig boronáltatja meg, a legelőszabadítás előtt négy héttel megfogasztatja. A háros növényt, gyomot, tuskókat stb. az előjárásának kötelessége irtatni. Kellő számu határolás, delelőrlök, jvedőhelyrlök szintén az előjáráság gondoskodik. Aki a legelőt szabályok ellen vét, kihágást követ el és kétszáz koronáig terjedhető büntetés alá esik.

Darányi ez új rendelete a mai viszonyok között, mikor a késgazdákknak nincs elégleges legelőjük s ami van, az is rossz, tényezője lesz állattenyésztésünk erősebb fejlődésének.

Új utak építése.

17.445.
L. c. ss.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

Debrecen sz. kir. város közönségének.

A város törvényhatósági bizottságának 1906. évi október hó 10-ik napján és folytatva tartott rendes közgyűlésében 188. bkgy. sz. a hozott és a város tanácsa által mult évi november hó 19-én 15.133. sz. a felterjesztett határozatát, mellyel az 1904. évi XIV. t.-c. alapján a következő utszakoknak kiépítését jelölte ki, u. m.:

1. A debrecen—Balmazújvárosi th. közut 3-661—14.825 km. közti 11-664 km. hosszú szakaszát.

2. A debrecen—szováti th. közutak 9-472 km. hosszát.

3. A debrecen—hosszapályi th. közutak 7,838 km. hosszát.

4. A debrecen—sámsoni th. közut 2-807—9-503 km. közti 6-696 km. hosszú szakaszát azzal, hogy 1907-ben az újvárosi út egészen, 1908-ban a szováti út egészen és a hosszapályi út földmunkája, 1909-ben pedig a hosszapályi út kőmunkája és a sámsoni út egészen kiépíttessék, továbbá kimutatta, hogy ezen utépítések többségének fedezésére a város évenként 15,000 koronát, összesen tehát 45,000 koronát fordíthat, és ezen összesen 35-170 km. hosszú ut szakaszokra 703,400 korona építési költségek előirányozva hozzáam azon kérelmet terjesztette elő, hogy a város utadó alapja által fedezendő 45,000 koronán felül szükséges építési költségek többi részét államsegélyből fedezzem, elbirálás alá vevém, határozatát azzal hagyom jóvá, hogy a kijelölt utépítések a város által kívánt három évi programmal szemben, mind a négy utszakasznál már a folyó évben foganatosíttassanak, illetve megindíttassanak avégből, hogy ezen utszakaszok a szomszédos hajdu- és biharmegyéim folytatólagos szakaszokkal együtt kiépíthetők legyenek, továbbá, hogy ugyanazon évben az egyek—csegei th. közut 4 km. hosszú szakasza is a beruházás keretében kiépíttessék, megjegyezvén, hogy ezen utvonalnak Hajdu vármegye területére eső 6 km. hosszú része még nincs felvéve a th. ut-hálózatba s ez okból annak egyidejű kiépítését nevezett vármegyében nem engedélyezhetem. Hajdu vármegyét azonban felhívtam, hogy azt th. ut-hálózatába vegye fel, s kiépítési költségeinek engedélyezéséért pótlólag kérelmezze.

Továbbá elhatároztam azt is, hogy a debrecen—hosszapályi utnak Bihar vármegye területére eső 5 km. hosszú szakaszát egyidejűleg szintén ki fogom építtetni, — szóban levő utszakasz azonban még a

th. ut-hálózatban felvéve nem lévén — annak a beruházási hitel terhére való kiépítésének engedélyezéséig függőben tartom, megjegyezvén, hogy amint Bihar vármegye ezen utszakasza a th. ut-hálózatba felvette, mire nézve nevezett vármegyét felhívtam, ezen utszakasznak kiépítésére Bihar vármegye terhére szintén el fogom rendelni, a kiépítés kapcsolatos foganatosításával azonban a várost, illetve a debreceni államépítészeti hivatali fogom megbízni.

Eszerint a város terhére a beruházási törvény alapján a város által kijelölt négy utszakasz 35-170 km. hosszban, továbbá az általam most felvett egyek—csegei th. közut 4 kilométer hosszban, vagyis összesen 39-170 km. hosszú th. ut építendő ki, melyeknek az építési költségösszegét az illető utszakaszokra vonatkozó műszaki és költség műveletek jóváhagyása kapcsán fogom végleg megállapítani, és annak idején a szükséges államsegélyösszegeket a város közönségének rendelkezésére bocsátani.

Az államsegély összegek részbeni ellenértékéül a város utadó alapjának tulajdonában levő 279,800 K névértékű nem jövedelmező h. é. vasuti törzsszervények az állam tulajdonába átengedendők, melyek külön veendő rendelkezésem szerint lesznek annak idején kijelölendő állampénztárba be- szállítandók.

A törvény a beruházási utépítések végrehajtását reám ruházván, a fent megállapított utszakaszok kiépítésére e vonatkozó tervezetek elkészítésére és idejében leendő felterjesztésekre egyidejűleg a debreceni m. kir. államépítészeti hivatali biztalm meg.

Budapest 1907. március hó 17-én.

Kossuth.

A biharmegyei gazdák és a munkásmozgalom.

A biharmegyei gazdák a héten értekezletet tartottak, amely igen látogatott volt. Markovics Károly elnök a tanácskozás vezetésére Tisza István grófot kérte föl, aki a következőket mondta:

A tanácskozás célja: védekezés a mezőgazdasági eselések mozgalma ellen. A gazdáknak fölmérőlnök kell és meg kell alapítaniuk, hogyan erősítsék meg pozícióikat a mai nehéz helyzetben. A tömörülés nem irányul a eselések jogos érdekeit ellen. Most azt látja, hogy a munkások osztlait szervezett harcra viszik kenyéradóik ellen; nem fordulnak bizalommal gazdáikhoz, hanem engedik, hogy az igazgatók dróton rángassák. A munkásokoztályt is meg kell övni az összejutkózéstól, amely olvisihetetlen kárral járni a gazdákra is. A szorosan vett munkáskérdésben bizonyos kijózanodás látszik. A mult évben lehetetlennek tűnt fel a szerződések kötése, de most már nagy részét mégis megkötötték. Legújabbban imétt hevesebben lépnek föl a munkások, akik fölmondással, sztrájkjal fenyegetőznek. Ez világosan külső igazgatás jele. A eselésekkel szemben mi megtartjuk a törvényt, de viszont megköveteljük, hogy a munkások törvénytelen térre ne lépjenek. Méltányos kívánság elől nem zárkózunk el, de a fenyegetéssel szemben csak egy válasz van; nem megyünk bele a kérdés tárgyalásába, nem fogadjuk el a fölmondást, azoba sem állunk velük! Ehhez azonban a gazdák föltétlen szolidaritására van szükség.

Beszéde után Weingertner Andor titkár fölolvasta a javaslatot, amelynek öt pontja volt. A javaslat így szól:

I. A cselédeknek április elsejére való fölmondását, mint jogtalant, nem fogadják el.

II. A cselédeknek április elsején való elköltözését karhatalommal is megakadályozandónak tartják. A gazdasági egyesület ezért sűrűsen megkeresi a közigazgatási hatóságot, hogy egyes gazdáknak karhatalmat is bocsáson rendelkezésükre.

III. Ha netán a cselédek elköltözése megakadályozható nem volna, más gazda ne fogadja föl az elköltözött cselédet.

IV. Az engedetlenkedő cselédek a gazdák közt nyilvántartandók.

V. A gazdák szervezetet alkotnak, amely a bérösszeget is megállapítja.

Az első pontot egyhangulag elfogadták. A második pontnál nagy zaj keletkezett. Többen azt kiáltották: nem szabad erőszakoskodni! Schwarz Gyula a csendőrség fölhasználása ellen beszélt, mert, ugymond, az csak elmérgeisené a helyzetet. Tisza szükségesnek mondta a csendőrséget, mert a bujtogató cselédet ki kell lakoltatni. Végül ezt a pontot is elfogadták. A harmadik pontnál Telegdy József azt indítványozta, hogy az egyesület lapjában állítsák pellegérré azt a gazdát, aki ezt a pontot megszegi. Bernáth Zsigmond volt főispán azt indítványozta, hogy a hatóság szökött munkának ne adjon könyvet. A harmadik pontot is elfogadták némi módosítással. Az ötödik pontnál Tisza azt fejtegette, hogy a bér meghatározását az egyes gazdákra kell bízni. Végül kimondták a gazdák szolidaritását.

Hirek.

— **Kassa város törvényhatósági bizottsága** a héten rendes havi közgyűlést tartotta Szalay László főispán elnöklésével. A havi jelentés tudomásul vétele után Győr város átiratára a közgyűlés egyhangulag bizalmat szavazott a kormányzat. Elhatározták továbbá, hogy a színházra kiírják a pályázatot, azonban a város által eddig adott 8000 korona szubvenciót 4000 koronára szállítják le. A gyógyíthatatlan betegek részére a város ápoló intézetet bocsát az Erzsébet-egyesület rendelkezésére és azt harminc beteg számára szerelik fel. Állami kórház létesítése tárgyában a város fölterjesztést intéz a kormányhoz.

— **Parcellázás.** Bölönyi József volt intendáns szilasi, létezer holdnyi ősi birtokát a parasztok számára parcelláztatja.

— **A rabsegélyző egyesület** ápril hónap 7-én d. e 11 órák or a városháza nagyertermében tartja évi rendes közgyűlést, melyre az érdekelteket és az érdeklődőket meghívja az egyesület vezetése. A közgyűlés tárgyai: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztárvizsgáló bizottság jelentése. 4. Folyó ügyek. 5. Esetleges indítványok.

— **A tisztikar köréből.** Siposs György gyámpénztáros megbetegedvén, a tanács intézkedett helyettesítéséről, egyben ezen alkalommal pénztárvizsgálatot is tartott Vecsey Imre, főjegyző, Medgyaszay Dészó dr. árvászeki ülnök, Tóth Emil dr. aljegyző, Nagy Sándor számvéző, Gyórfy Aladár, Pálffy Gábor és Debreczeni Lajos bizottsági tagok közbejöttével. A pénztárban mindent rendben találta a bizottság. Sipos György pénztáros betegsége alatt Koszorus Kálmán adópénztári ellenőr helyettesíti.

— **Munkásgyűlés** volt f. hónap 26-án a Margit-fürdő nagyertermében. A munkások nevében Vágó Béla párttitkár beszélt. A gyűlésre az őket a szakegyletek felosz-

latása adta. A beszédek elhangzottak és a munkások elszóáltak.

— **A magyarországi kivándorlás.** Március első hetében emezolyocszáziényen érkeztek Magyarországból a newyorki kikötőbe, köztük 279 magyar, 909 tót, 203 sváb, 280 horvát, 140 oláh. Newyork államban maradt 20 magyar, 81 tót, 12 sváb, 22 horvát és 9 oláh. Pennsylvániába ment 31 magyar, 90 tót, 14 sváb, 12 horvát és 9 oláh. Ohio államba ment 32 magyar, 103 tót, 31 sváb, 14 horvát és 22 oláh. New-Jersey államba utazott 14 magyar, 91 tót, 16 sváb, 32 horvát és 9 oláh. Connecticut államba ment 9 magyar, 38 tót, 4 sváb és 7 horvát. West-Virginiába ment 13 magyar, 67 tót, 2 sváb, 22 horvát és 11 oláh. Missouriba utazott 22 magyar, 75 tót, 30 sváb és 17 horvát. Michiganbe ment 35 magyar, 98 tót, 11 sváb, 15 horvát és 12 oláh. Delawareba ment 10 magyar, 20 tót, 4 horvát. Illinois államba utazott 37 magyar, 91 tót, 25 sváb, 41 horvát és 24 oláh. Indianába ment 44 magyar, 104 tót, 15 sváb, 27 horvát és 44 oláh. Wisconsinba utazott 12 magyar, 51 tót, 27 sváb és 18 horvát. Kaliforniába ment 21, Coloradoba 16 és Montanába 10 horvát.

— **A tisztviselők érdekében.** A tisztviselői kar a nap legnagyobb részét, nélkülözve az annyira szükséges testmozgást, íróasztala mellett, rossz levegőjű szobákban tölti el és legnagyobb mértékben reá van szorulva a Zander-féle gyógymódra. A debreceni Zander intézet nemes értesülő tulajdonosa dr. Szász Adolf ur felkérésen folytatn kijelentette, hogy a debreceni tisztviselők önszegélyző egyesülete igazolt tagjai részére a gyógymódból 40—50% kedvezményt ad, sőt kéresemen túl menve, késznek nyilatkozott arra is, hogy az igazgatóság ajánlatára évente 1—2 vagyonatlan tisztviselőt ingyen is elfogad. E nemes tett önmagában hordja ugyan dicserétet, de azért a tisztviselők nevében én is hálás köszönetem nyilvánítom. Oláh Károly, az egyesület igazgatója.

— **A mérges növény különböző hatása.** A londoni növénynti társaságban Harting I. E. érdekes előadást tartott a növénymérge hatásairól. Sajátságos, hogy a növénymérge nem mindenkire hat egyformán. Így a papagály madár a zöld petrezselyemről rosszul lesz. Az emberre a tiszafa és a fagyal gyümölcs mérgező hatású, míg a rigók és a pilyetke nagy étvágygyal fogyasztják. Ha a tiszafa leveleit a tehén, a ló és a ginzsarvas megeszi, mindegyiken mérgező tüneteket lehet észlelni, sőt ha nagy mennyiséget fogyasztanak el, halálos kimenetelű bajt okoz. Ellenben ha a kecske rágja meg, semmi baja sem lesz tőle. Egyáltalában a kecske a legellenállóbb állat a növénymérge ellen. Harting több napon át mérges ózsi kikericscel etetett egy nőstény kecskét, amelyiknek szópis gidája volt. Sem az anya, sem a gida nem lett rosszul a mérges növénytől, míg ellenben kifejett tejét gyermekeknek adva, veszedelmes görcsöket okozott. Sok rovar-álea és csiga mérges gombával él, amelytől az ember halálos bajt kapna, ha megenné.

— **Évés előtt vagy évés után dohányozunk-e?** Evés után! Az évés előtt való dohányzás a gyomorra nézve határozottan káros. Azok a gázalaku termékek, amelyek a dohány égése alatt jönnek létre és amelyeket a dohányzó egyén szervezete magába vesz, izgatolag hatnak az emésztő szervek — tehát a száj nyálmirigyeknek és a gyomor emésztőnedv-mirigyeknek — idegeire, mialtál bó váladék jó létre. Amint látjuk, a dohányzás, ha nem megy tulzáiba, az emésztés feltételeit csak elősegíti, de hogy ez a kedvező hatása ne vesszen kárba, szükséges, hogy az az emésztés folyamán, tehát az évés után vetessék igénybe. Ilyenkor tehát a dohányzás nem ártalmas. Ha azonban évés előtt, éhgyomorral dohányozunk, akkor az emésztéshez szükséges nedvek levalasztása hiába történik, és ezek a nedvek étel

hiányában közvetlenül a gyomor falát érvén, arra felette izgatólag hatnak, úgy, hogy a mirigyek idegei csakhamar kimerülnek, ami az étvágy eltolpáltását vonja maga után. Ha tehát nem akarjuk gyomrunk emésztő képességét lefojtozni, ne dohányozzunk éhgyomorral, de legkivált ne reggel, ágyban fekvé.

— Rovarok irtása a szőlőben. A metszés alatt levő, vagy a már megmetszett szőlőkben a tökéket meg kell tisztogatni és pedig a tavaifűrő maradt száraz csonkokait ismételten lefaragjuk, hogy a tökéfélé belsejét kitisztíthatassuk s az egyes elágazásokhoz jobban hozzá férhessünk. A töké-ről a foszoldó kéregét el kell távolítani, mert tudvalevőleg a rovarok ez alatt tanyát űnnek és petéiket is oda rakják. A leváló kéreg lehorzsolására éles szerszámot ne használjunk, nehogy a töke megsértessek. Elsőre faragott kemény fakések e célra a legjobban megfelelnek. A kéreghulladékok a talált kártóvökökkel együtt el kell égetni. A metszés után a tökéket jól meg kell figyelni, különösen a termő csap rügyeit. Ezeket homoki szőlőben a kendermagbógr (Peritelus familiaris. Boh.) ki szokta rágni. A bogarakat este a csap, vagy a karó végén találhatjuk meg, sokszor tömegesen. A termőrugyeek hozzák a fűrtöt, ha rügy nincs, termés sincs, jó lesz tehát védekezni. Ugyancsak a megmetszett szőlőben, amikor a szemek már jól felduzzadtak és feleszedni kezdenek, láthatjuk, hogy a felső fakadást főlg, néha egészen le van rágva. Ezzel a hamvas vinellőbógr (Otiorrhynchus ligustici L.) károsítja meg a gazdát és pedig egy a homokon, mint a köztött talajon. E két bógr ellen úgy védekezhetünk, ha számukra szalma, rongy, galytörmelék stb.-ből buvóhelyeket készítünk és ezeket nappal összedöszöve, a rajta levő bogarakat összegyűjtve, megsemmisítjük. Leghelyesebb, ha a gazda beszoktatja a baromfiakat a szőlőbe, mert ezek fellakmározják a bogarakat és még sok más kártevőt. A baromfi ilyenkor még nem tesz kárt a szőlőben, hasznót ellenben sokat hoz a bogarászással.

— A kisbérletek. A gazdasági bajok orvoslásának kezelése közben avatott tollból több ízben esett szó a kisbérletekről. Most egy gyakorlati gazda küldte be ellenvéteit és valóóságos nemzeti csapásnak tartja a nagybirtok parcellázását.

Csak közigazgatási irázis, — írja — hogy adjunk földet a népek, akkor nem vándorol ki. — Igen, de honnan? Magyarország nem Amerika, itt nincsenek gazdátlan, vagy majdnem ingyen kapható földek. — Parcellázunk a nagy birtokot. — Hát az uradalmak lakatlanok? — A jól felszerelt nagy birtoknak minden 8—10 holdjára esik egy férfi alkalmazott, vagy munkás (gazdatiszt, cseléd, arató, cseplő, summás stb.) azaz ennél földműves családot tart el: azonfelül a birtokosoknak jövedelme van, amiből szinte sok ember él. A gazdasági alkalmazottak szegények, de biztos az egzisztenciájuk, biztosabb, mint a 8—10 holdas fertályos gazdáké és ezeknél jobban is élnek. Légszánandóbb nép nálunk ma a kisgazda, aki sehoggy sem képes magán segíteni, nem sztrájkolhat, betegség, baleset, rossz termés pedig hamar tönkre teheti. A parcellázást ajánlok arra sem gondolnak, hogy nem tudják, hogy a nagybirtok többet termel. Merem állítani, hogy a jól felszerelt uradalom, a bérben levők is (és ma már majdnem minden nagybirtok jól föl van szerelve, különben elpusztul) holdankint átlagban kétszer annyi nyersterményt adnak, mint a szétparcellázott földek, a paraszt-birtok. Ha nem volna nagy birtok, Magyarország aligha exportálna, de talán meg sem élhetne a termésből. Aki erős, népes Magyarországot akar, az ne támadja a nagybirtokot. Ez halad, igyekszik minél többet termelni és így több embert táplálni, a kisbirtok pedig stagnál. A tanyai gazdálkodásra áttérve, ugy véli, hogy tanya-gazdálkodás csak árnyzatmentes síkságon fejlesztendő, ahol nem kell utat építeni és közel van a talajvíz. Már a hegyes vidéken, sőt a halmoson is, lehetetlen a tanyák alapítása. A parton nincs víz, a völgyben pedig elsüllyedne a tanya. Azért a tanyarendszernek korlátozt a kiterjeszhetősége hazánkban is. És sok hiánya is van, nevezetesen a civilizált ember életmódjának és szükségleteinek szempontjából. Az amerikai farm-rendszer után meg éppen nem vágyódhatunk.

— A nagyerdei gyógyfürdő. Hányan vannak városunkban is, akik emennek hidegvíz kurára messze idegenbe, tengerpénzt áldozva, holott a hidegvízgyógyomdot ép úgy használhatják a Nagyerdőn, hol a vizgyógyomd minden modern eszköze, a fürdőbérőli elismert szak-tudománya, lelkiismeretes gyógykezelés rendelkezésükre áll. A fürdőbérőli Balkányi Éde dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern higiénia minden eszközével oly és olcsó áron karálthatatja magát mindenki, mint sehol a világon. A víz alkalmazása gyógyezelőkra, hőmérsék-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknek eredményel alkalmazhatjuk. Általában a vizgyógyomd előzőleg, éltetőleg és erősítőleg hat. Az anyagcsere fokozódása, az ideg rendszernek kedvező befolyásolása által a beteg szerveknek megváltozott működésük idézték elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zarándok ki a hidegvízgyógyomd alól. A fiatal szervezet erőteljesebben fejlődik és gyarapszik mellette, míg a magasabb korban a hanyatló erőket felélikenti és a lassan működő szerveket felrészíti. Eredményel alkalmazható tehát a vizgyógyomd és annak különféle alakja: 1. Súlyos betegségek utáni elgyengülésknél. 2. Erősödési és edzési szempontból, a légzőszerveknek hurto állapota való hajlamlánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. verszégénység, sápkór, kövesség, kövszény, görvlyőkör- és cukorvizelésnél. 4. Gyomor-, bél- és máj-betegségeknel. 5. Vérkeringési zavaroknál, vértöltülés- és aranyeres bántalmaknál. 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinel, a neurastheniánál, ennek sokadala jelenségeinel, a mint: fejförcs, szédülés, fejnyomás, levertség, szellemi és testi kimerültség, álmatlanság, asthma, ideges szívbántalmak, a gyomor-, bél- és nemí szervek neurastheniájánál, hysteriánál, Basedow-féle betegségnél, göröcsös és hűdéses állapotoknál. — A nagyerdői hidegvízgyógyintézet modern és cseészirű berendezésű, fekvése és kitűnő puha vize fölötté alkalmas tényezők a vizkúrának sikeres használatára. Fővárosi szakértői szemlélyet végzi a teendőket, az árak mérsékelték. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva fűrtáknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5—8 óráig; nőeknek: d. e. 9 órátdól d. u. 5 óráig —

— ELADÓ BOR. Érmelléki, diószegi az ezernyolczáznyolcvanas évekből, mintegy 50 hektoliter, valamint 1903. és 1904. évi ugyanottani rizing 20—25 hektoliter eladó. Medgyaszay Miklós árvaszéki ülnöknél (városház I. em. 23. ajtó).

Árverési hirdetmény.

Debrecen sz. kir. város a tulajdonát képező nagyerdei nyári lakások 1907. évi évad bérletére zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet.

Bérbe adnak az I, II, III, IV. számú nyaralókban és az ugynevezett kerekházban levő 1—14. számú nyári lakások az 1907. évi május 1-től — október 1-ig terjedő hat hónapra.

A bérleti feltételek és a házirend, valamint az egyes lakások tervrajza a hivatalos órák alatt az erdőmesteri hivatalnál (Nagyerdő) megtekinthetők; hol is a szükséges felvilágosítók megadatnak.

Csak írásbeli zárt ajánlat fogadatik el, melyben az egész évadra, tehát hat hónapra terjedő egész bérösszeg számmal és betűvel kiírandó s határozottan megjelölendő, hogy az ajánlat melyik lakásra vonatkozik, s határozottan kijelölendő, hogy ajánlattevő a helyi viszonyokat, a bérleti feltételeket, házirendet ismeri s magára kötelezőnek elvállálja.

Minden ajánlatához 50, azaz ötven korona bánatpénz közzepzében, vagy óvadékképes értékpapírral, csatolandó. Az írásbeli zárt ajánlatok folyó 1907. évi április hó 4-én d. u. 5 óráig a polgármesteri hivatalba nyújtandók be s április hó 5-én d. e. 11 órakor a városháza nagytermében nyilvánosan bontatnak fel.

Elküvse beadott, távriati és utóajánlatok, valamint bánatpénz nélkül beadott vagy a lakást pontosan meg nem jelölő ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A városi tanács fentartja magának a jogot, hogy a beérkező ajánlatok közt szabadon válasszathasson, azok közül bármelyiket, vagy mindet mellőzhesse s a lakások bérletét más utat szabadon biztosíthassa.

Kelt Debrecen sz. kir. város Tanácsának 1907. évi március hó 25-én tartott üléséből. Városi tanács.